

Biserica și Școala

Foaie bisericească școlastică, literară și economică.

Apare odată în săptămână: DUMINECA.

PREȚUL ABONAMENTULUI.

Pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 10 cor. — pe $\frac{1}{2}$ an 5 cor.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 14 fr. : pe jumătate an 7 fr.

PREȚUL INSERȚIUNILOR :

Pentru publicațiunile de trei ori ce conțin
cam 150 cuvinte 6 cor.; până la 200 cuvinte
8 cor.; și mai sus 10 cor. v. a.

Correspondențele să se adreseze Redacțiunii

„BISERICA și ȘCOALA“

Ear banii de prenumerațiunea
TIPOGRAFIA DIECESANĂ în ARAD.

Călătoriile prin Ungaria

ale lui

Evlia Celebi.

(1660—1664).

— Urmare. —

Dela Timișoara, la lupta dela Orade.

În numele Domnului, întâi am mers spre Miază-Noapte 5 ciasuri și ne-am oprit în satul Ceribași (?) care este în cercul Timișorii și e o înfloritoare comună românească, de cincisute de case, zămentul ceribașii. De-acolo grabnic am mers înainte cu 20 luptători, înspre Răsărit, pe drumuri prețipoșe, deluroase și păduroase și mult suferind am ajuns la cetatea Făget.

Cetatea Făget a clădit-o o femeie cu numele Tilen. Chanul Suleiman a ocupat cetatea prin Ulama pașa. E o clădire pătrată tare, frumoasă. Spre Soare-Apune are o poartă ce se deschide spre câmpie; are comandant, trei sute soldați aleși și destulă muniție de război; e acoperită cu șindrila dar cearșie și *bedestan* acoperit nu are; are numai un turn. Din această cetate luând în tovarășie cu noi pe Ali, apoi din Făget, trecând spre apus, prin frumoase sate, am ajuns în cetatea Fenlac.

Cetatea Fenlac a clădit-o un rege valah fugăr, cu numele Fenlac. A fost cucerită în vremea chanului Suleiman. E proprietatea (chas) pașei din Timișoara și o cărmuiește *noevotul* aceluia. E locțiitorul mollei din Timișoara. Din această proprietate are pașa venit de două *inc acce* (*inc* = pungă; un *inc* conține 1000 *acce* = bani). Cetatea e pe malul Murășului, pe o colină înaltă, e frumoasă, din cărămidă. Periperia e de patru sute pași. Are numai o poartă, spre Miază-zi, o geamie mică, ce-i încă din vremea chanului Suleiman. În cetate sunt numai cincisute case și cincisute tunulețe *șahi* (sistem vechi); în fața porții este un pod pe lanțuri, care se ridică, iar în fața lui

lonșa chiose. Are un comandant și 50 ostași. Suburbiul nu e îngrădit; sunt ca la o sută de case cu curți, acoperite cu scânduri; afară de 10 prăvălii altă clădire nu-i; are grădini multe. De-acolo spre Răsărit*) mergând două ceasuri pe malul Murășului, sosim la *Arad palanca*.

Palanca Aradului. În timpul chanului Suleiman, în anul 958 (1551 d. Hr.) a ocupat-o al doilea vizir Ahmed pașa. Apoi fiind-că a recucerit-o vrăjmașul, pașa Mohamed Socoli a cucerit-o din nou. În vremuri se pustiise, dar în urmă, la ocuparea Ineului, pașa Mohamed Körpöli a clădit din nou această cetate, i-a dat un comandant, 50 soldați, muniții, a făcut o geamie, un mare han, clădire pentru guvernator, școală, mănăstire, un imaret (alumneu gratuit pentru școlari) și o bucătărie populară, unde se împărțeau de binefacerea pomenii toți vândrălii (vântură fără) săracii și bogății. Are o bae mică și o piață destul de mare, dar îngustă. Cetatea este în partea »To-vára«**) a Murășului și e o clădire de o dălmă de patru sute de pași împrejur. Are două porți de lemn tari; la Miază-Noapte poarta *Ineului* din afara căreia sunt două sute de case creștine; lângă poarta *Timișorii* formează fortul intern o mică *palancă* pătrată. Aceasta nu are decât o poartă, dar tare. La intrarea în această cetate internă se ia vamă. Are și un mic *lonșa chiose*. În partea dinspre Timișoara sunt două sute case creștine, acoperite cu trestie și scânduri; pe malul Murășului sunt niște nevoieșe de prăvălii de târg, făcute din colibe acoperite cu trestie și scânduri. În fiecare

*) Traducătorul maghiar crede că aci e greșală, Răsărit, înloc de Apus (situația comunei de azi Fenlac, față cu Aradul); noi însă credem că nu e greșală; ci după descrierea locului, credem că „cetatea Fenlac“ e identică cu actuala noastră mănăstire H. Bodrog. *N. tr. rom.*

**) Turcește: „Norisiu Göl kalasi“ — pe locul unde e astăzi Aradul nou.

an odată se adună la aceste barace ca la 70—80 mii *raiale*, necredincioși, și îi trag așa un târg, de nici nu se poate descrie. Cincisprezece zile și cincisprezece nopți face judecata la mulțimea aceea guvernatorul. Deși este în *ei* *ialetul* Timișorii, totuși se guvernează separat și e în cercul aparținător *mollei* (prim judecător) din Timișoara.

De aici am mers 6 ceasuri pe malul Murășului. Regele Ardealului, afurisitul de *Rákoczi*, când s'a răsculat și au fost rânduiți contra lui Chircil Chenaan pașa, vizirul din Buda și Alci Hasan pașa, aici s'au ciocnit cu armatele; pașii Chenaan și Hasan au luat-o la fugă și Alci Hasan s'a înecat în Murăș cu multe mii de soldați turci (la anul 1658). Trecând p'aici, am vizitat morminții tuturor martirilor, și am mers mai pe malul Murășului mai prin păduri, 6 ore; într'aceea ne-am odihnit pe un câmp și de-acolo am sosit în cetatea *Lipova*.

(Va urma).

Procedura adevărată la adeverirea religiei obiective.

Fiind cu mult mai ușor a demola un edificiu gata, de cât a-l zidi, nu este artă, nici știință, nici filosofie a răsturna sisteme și principii existente, de cari s'a folosit omenimea timp îndelungat, cari i-au servit ca călăuze pe calea ostentivă a progresului, asemenea nu este deosebit merit numai a critică direcțiuni vechi sau a arăta cu degetul faptele lor, fără a le îndrepta conform postulatelor imperioase ale timpului și fără a substitui sistemele reprobate prin altele mai bune, pentru că fie construirea cât de primordială, totuși denotă un pas spre progres, pe când demolarea operelor existente rămâne ori și când un vandalism condamabil și o răutăcioasă tendință distructivă.

Cumcă conform relevărilor aduse la capitolul*) „Cauza necredinței” *direcțiunea cea veche a teologiei nu mai corespunde aspirațiilor timpului*, ne dovedește necredința de azi, căci dacă bolnavul nu se vindecă, evident, este procedura greșită; dară se naște întrebarea, *care ar fi cea mai bună procedură teologumenă?*

Spre rezolvirea acestui problem destul de imperios pentru timpul present trebuie de mâncat *dela ordinea naturală*, care dominează atât viața fizică cât și pe cea sufletească.

E cunoscut, că fiecare plantă, fiecare animal și chiar omul pretinde spre o dezvoltare spornică în diverse stadii de etate diverse alimente corespunzătoare cerințelor organice. Animalul și omul este în primul stadiu avisat la alimentarea *maternă*, succesiv progresaază a și-o alege singur după plac. Copilul începând cursul deprinderilor intelectuale este foarte interogativ și acceptiv, primind pe seama autoritativă a învățătorilor și cărților toate de adevăr, de aceea se mulțamește cu regula. De oarece memoria sa, care este menită a nota principiile fundamentale, pe durată nu ar fi în stare a ține atâta sumedenie de reguli și forme moarte aduse de învățătorul mai progresat, de aceea începând a se desvolta raționarea, nu se mai poate mulțumi cu simpla regulă, ci căutând pricepere spre

sprijinirea memoriei prea însărcinate, caută necausal, întreabă continuu „de ce”. Cu acelt stadiu trebuie să retereze mecanismul acceptiv făcând loc raționării, care pretinzând oare care independență față de autoritatea esternă și streină, gravitează centripetal spre sine ca autoritate proprie.

Astfel începe succesiv tot mai mult capacitatea proprie a umplea conținutul conștiinței sale obiective care gradat tot mai mult se apropie de cea subiectivă.

De oarece omul nu crede pentru D-zeu, fiindcă Dzeu a fost, este și va fi și fără de credința omului, ci tot ce face (omul) pe teren religios-moral, le face spre mântuirea sa, *are un drept natural*, precum caută și examinează ceea ce consumă, *caută a și pricepe ceea ce crede*, fiindcă mântuirea pretinde credință, care nu este posibilă fără știință, pentru că mai întâiu să știm ce ascunde crezul, de aceea fără a ști și pricepe ceea ce credem, nu e posibilă mântuirea.

Fiind stabilitatea și durabilitatea științei condiționată prin convingerea firmă despre adevărul celor știute, eară convingerea basată pe aflarea necausal mijlocit cu ajutorul intuițiunii și empiric, *naturală este cercarea proprie, naturală calea noetică*, ale cărei rezultate se controlează apoi cu ocaziunile autoritative, căci cele *aflate prin proprie cercare se pricep mai bine* se păstrază mai durabil decât cele deprinse dela alții în mod mecanic. Consumând rezultatele scrutărilor cele ale autorităților recunoscute, adevărul lor se confirmă, eară cunoștințele primesc durabilitate și putere convingătoare, pentru că consonanța vederilor denotă raport armonic între realitatea empirică și între ideile decopiate de pe fenomenele ei.

După acest metod deplin conform firei noastre spirituale și naturale legi noetice a condus D-zeu neamul omenesc. Dintru început s'a*) descoperit prin organul revelațiunii naturale și de-abia, după ce prin intuițiune s'a făcut omul cunoscut cu atotputința sa și prin o provocată frământătură spirituală a început a gravita spre**) cunoașterea lui Dzeu, ia lămurit adevărul căutat prin revelațiunea directă, din care aflăm adevărarea celor prin intuițiune și empirie intelectuale zărite, a cunoscut și adevărul celor descoperite.

Având teologia a interpreta și demonstra adevărarea acsiomelor din religiuina obiectivă, pe lângă spiritul raționalist de azi nu poate prin vechiul metod biblic resolvi cu succes problemul ei, ci trebuie după metoda *revelațiunii* să mănec în espunerile sale, dela rezultatele intuițiunii depuse în științele empirice și după prin metafizică și filozofie a aflat principiile fundamentale — în toate științele armonice — are după istă virea tuturor terenelor de știință, spre a da ultimul cel mai tare argument, să revie la revelațiune directă, care încă represintă aceeași vedere în principiile ei fundamentale. Prin acest procedeu se adevărează nu numai acsiomile, se legitimă obiective în mod contestabil, ci și revelațiunea supranaturală și sprijinim prin mijloace de evidență cel mai important dară combătut argument, pune adevărul religiei obiective ca ceva pozitiv și mai pe sus de toată indoeala, când calea inversă dela argumentul revelațiunii directă folosit de teologia plană, desconsiderat ca biblic produce în omenime, care gravitează mai mult spre rațiune — cu care crede biblia în contradicție — mai apatie și neîncredere, fiindcă ca superficială, poate afla unitatea metafizică, — de aceea și necredința de azi.

*) Conf. opul meu „Filosofia religiei revelațiunii inspirațiunea (p. sp. dogm.).

**) I. Motai 5, 22 (an. 682 după facere):

*) Biserica și Școala, anul 1905, Nr. 1, pag. 4.

De oarece *credința firmă nu formă veche* are să fie *ținta teologiei*, are să folosească acel remediu, care priește credinței. Fiind în catena finală *scopul principal, mijlocul accidental*, spre a aprinde înaintea omenei lumina credinței — întunecată prin preponderanța formalismului, — are să aleagă acel mijloc, care duce la țintă și nu desavuează scopul final.

Drept aceea are să folosească științele empirice, cu ajutorul filosofiei, fără de care în ziua de azi nu e posibilă teologia.

V. Simiganoschi,
preot ort. rom.
Tereblecea, Bucovina.

Desvoltarea mai nouă a Didacticii în raport cu Psihologia.

B) *Epoca Psihologiei voluntariste: Didactica experimentală*
(Urmare și fine).

Chiar și *principiul intuițiunii*, un principiu atât de vechiu și solicitat cu atâta stăruință de Metodică, explicat de Didactica experimentală, apare în nouă lumină. Și înt'adevăr *Pestalozzi, Herbart și Diesterweg*, șcl. nici n'au putut să dea alfabetului intuițiunii o explicare complectă și temeinic motivată, pentru că ei nu dispuneau încă de acele cunoștințe aprofundate, relative la fiziologia organelor senzoriale și la psihologia senzurilor, pe cari le avem astăzi, cunoștințe, cari datează mai ales de dezvoltarea Psihologiei fiziologice și a celei voluntariste preste tot.

Metodul Didacticii experimentale (după *Dr. Lay*) se bazează pe următoarele principii: 1.) experimentele didactice-psihologice sunt a-se face totdeauna asupra unor persoane ce se află în faza de dezvoltare, adică asupra elevilor (copii, băieți), ear nu asupra oamenilor maturi; nimerit zice *Compayre* (pron. Conpeirè): »Pentru un observator nepărtinitor rămâne învederat, că spiritul se desvoltă, se formează, după anumite legi de creștere, cari alcătuesc: »Psihologia copilului« (Pedologia), care povestește evoluția gradată a deosebitelor facultăți. 2) ca unități ale observațiunilor, experimentelor didactice și ale tebelor statistice, cari înfățișează rezultatele acelor observațiuni și experimente, au să serve: *clasele întregi*, nu indivizii singurari; cu toate acestea însă, la constatarea și fixarea rezultatelor vom avea să fim cu luare-aminte și la *diferențele individuale*, pentru că să putem cunoaște mai temeinic *individualitățile și tipurile*; 3) Didactica experimentală are să conzidere pe om în totdeauna ca *persoană*, și conform acestei concepțiuni să-l cerceteze și aprecieze; în acest punct Didactica exp. diferă de

N. B. *Epoca Psihologiei voluntariste: Didactica experimentală* este și titlul articolului din n-rul precedent (în loc de »Epoca Psihologiei intelectualiste: Didactica herbartiană«).

Psihologia teoretică care privește pe om numai ca pe un obiect al observațiunii, obiect, pe care-l descrie, cercetează, explică, șcl; 4) mai departe Didactica exper. privește viața psihică a elevului totdeauna în *întregitatea sa*, ear rezultatele concrete, obținute prin observațiune și experiment, le cercetează cu conziderare la *individ*: și în aceasta privință Didactica exper. se deosebește de Psihologia teoret., care cercetează fenomenele sufletesti și le descompune (analizează) în elementele lor, pentru că la urmă să poată afla și stabili anumite rezultate *generale*, valabile pentru toți indivizii; 5) apoi experimentul didactic niciodată nu poate să ajungă la acel grad de exactitate, la care tinde experimentul psihologic, pentru că acela operează cu indivizi minori (copii), de regulă cu *elevii* unei clase întregi; 6) în fine experimentul didactic nu e altceva, decât *exercițiul exact al instrucțiunii*, și anume un astfel de exercițiu, ale cărui rezultate se pot controla și combina în mod aritmetic, și se compune din aceste *trei momente*: a) mai întâiu, ca pregătire, erigem cutare ipoteză, b) executăm experimentul și c) aplicăm în practică și justificăm rezultatele obținute. La formularea ipotezelor ne vom servi de toate acele cunoștințe, pe cari ni-le oferă Biologia, Psihologia, Logica, Etica, Patologia-psih., Igienea și Istoria Metodice, însă cel mai mare ajutor ni-l vor putea da rezultatele Pedologiei (Psihologiei copilului) și *Psihologia experimentală*. Valoarea Didacticii exper. a lui *Dr. Lay* se învederează prin aprecierile juste și favorabile, publicate asupra ei în diferitele foi de specialitate, aprecieri ieșite din condeiul unor autorități, precum sunt: *Wundt* și *Rein* în Germania, *Münsterberg* în America-nordică, *Dr. Claparède* în Geneva, *Dr. Scheele* în Upsala, *Neciaieff* în St. Petersburg, șcl.

Deși întemeiată pe *Psihologia voluntaristă*, deci pe o teorie opusă intelectualizmului, Didactica experimentală totuși va putea să mențină *principiul învățământului educativ*: »educativ« va avea să fie învățământul și de-aci încolo, însă motivarea și justificarea principiilor didactice are să devină alta, pentru că se susține, și cu tot dreptul, *prioritatea voinței* (față cu celelalte fenomene psih.) și din ea se derivă toate celelalte lucrări sufletesti (nu din idei, ca la *Herbart*). Mai departe în Didactica experimentală se va accentua încă și mai mult decât în Didactica veche, *primatul voinței*, ca al unui fenomen psih. fundamental, esențial și de mai mare valoare practică.

Și e de observat, că Psihologia voluntaristă va produce reforme radicale și salutare nu numai pe terenul Didacticii, ci și pe acela al *Pedagogiei proprii*. Acest fapt să și manifestă deja în noua operă a pedagogului german *Natorp*: »Teoria educațiunii voinței, pe baza comunității sociale («Theorie der Willenserziehung, auf Grundlage der soz.

Gemeinschaft» Stuttgart, 1899), și încă și mai eclatant în voluminoasa operă a pedagogului francez *Jul. Puyot* (pron. Peiò), intitulată: »Educațiunea voinței« (L'education de la volonté) (apărută în Biblioteca filozofiei contimporane).

În consonanță cu principiile Psihologiei voluntariste, pe toate terenele Pedagogiei se pot observa și constata semnele unei noi direcțiuni, ce devine din ce în ce mai pronunțată, direcțiune care, după cum se exprimă *Dr. Lay*, distinsul reprezentat și inițiator al Didacticii experimentale, culminează în principiul că: »Nu plăcerea și folosul subiectiv, nu desfătarea senzuală sau estetică, nu contemplarea pasivă este bunul cel mai înalt în viața omului singular și al popoarelor, ci acela se poate realiza numai prin voință, prin energie, prin acțiune (conformă legilor etice)«. Nimerit zice *Müsterberg*: »Direcțiunea educațiunii va avea să se îndrepteze dela evdemonizm tot mai mult spre *energizm*«. Apoi Pedagogia și Didactica, întemeiate pe voluntarizm, sunt chemate de a produce îmbunătățiri salutare chiar și în ceea ce privește organizațiunea institutelor de educațiune și de învățământ, începând dela cele inferioare până la cele mai superioare. Studiul Psihologiei voluntariste (îndeosebi operele lui *Wundt* și *Ribot**), apoi Didactica experimentală (a lui *Dr. W. A. Lay*) în fine prelegerile de Psihofizică ascultate la cursul profesoral (din vara an. 1902/3) la universitatea din Budapesta, precum și demonstrațiunile și experimentele didactico-psihologice, la cari am azistat cu ocaziunea aceluia curs, în laboratoriu distinsului prof. *Dr. P. Ranschburg* m'au convins pe deplin, că atât pe terenul Psihologiei, cât și pe acela al Didacticii stăm în fața unei reforme epocale, care se efectuește încet, dar sigur, și anume că Psihologia experimentală și Pedologia, cultivate în direcțiune voluntaristă, vor ocupa locul Psihologiei intelectualiste, și că în fine *Didactica experimentală are să devină Didactica secolului al XX-lea*.

Dr. P. Pipos
profesor.

Predică pentru Duminică, III. din Paresemi.

Cel ce va să vină după mine să se lapede de sine, să-și iee crucea sa și să-mi urmeze mie.

Marcu 8. 34.

Iubiților ascultători!

Grea și obositoare e lupta ce o purtăm, puternic e dușmanul cu care ne măsurăm puterile în decursul postului acestuia. Acum mai mult, ca altădată ne silim să înădușim desmierdările, poftele și pornirile trupului,

*) Din opera mai nouă a lui *Ribot*, intitulată „Psihologia sentimentelor“ (La Psychologie des sentiments) s'a publicat în coloanele acestei prețiuente foi tratatul despre „Psihologia sentimentelor intelectuale“ (în cei dintăiu patru numeri ai an. curent.)

cari ne întunecă ochii, ne leagă mâinile, ne tulbur mintea și pe nesimțite ne abat dela calea lui D-zeu până la o măsură oarecare abzicem de cele trupesti ca să viețuim cu totul celor sufletești. Obosiți aproape în lupta grea purtată contra trupului nostru pătimas contra curselor lumii celei din afară, ne adăpostim acum la poalele einstitei cruci a Mântuitorului lumii. Privim semnul suferințelor lui înfricoșate, cari au stors din Fiul lui Dumnezeu sudori de sânge, trebuie să se cutremure sufletul nostru de păcatele prin cari am răstignit și răstignim totdeauna pe Mânt. nostru și înălțăm de strălucirea Dumnezeirei, prin care a invins Isus în sași moartea, — căutând spre cruce, ca spre semnul învingerii și a bucuriei creștinătății; îi urmăm cu încredere, cu puteri nouă să luptăm și să învingem lumea cu toate patimile ei. Crucea e steagul creștinului, purtat de însuși I. Hr. în fruntea noastră care ne cheamă la dulci cuvinte: veniți toți cei obosiți și însărcinați, nu vă îndoiiți, nu vă temeți a mă mărturisi înaintea lumii îndrăzniți, căci eu am invins lumea. Dar mulți sunteți chemați și puțini aleși, pentru că multora li-e prea anevoioasă calea mântuirii la care ne cheamă Mânt. prin cuvintele S-tei Ev. de azi: „Cel ce va să vină după mine, să se lapede de sine, să-și iee crucea sa și să-mi urmeze“. Care este adevăratul înțeles al acestor cuvinte, aceasta voui arată azi, Iubiților, ca înțelegându-le pe deplin cu mintea, din toată inima să le împlinească și astfel să fim adevărați următori ai lui Hristos, vă rog deci să mă urmăriți!

Cel ce va să vină după mine, zice Hristos, să se lapede de sine! Cum vom înțelege noi această învățătură, dacă nu ne-ar lumina însuși învățătorul prin înțelept cu altă ocaziune. A învățat odată pe Nicodim că de nu să va naște cineva, din nou din apă și din D-zeu nu va putea să intre în împărăția lui Dumnezeu. Mirându-se Nicodim de o învățătură atât de neînțeleasă, explică Domn. I., că nu trupestele ci sufletește trebuie să înțeleagă nașterea aceasta, că nimeni nu va putea intra într-o împărăția cerurilor, dacă nu se va desbrăca de firea cea rea, dacă nu se va îmfrumuseța de o fire plăcută lui D-zeu. Această învățătură ne-o vedem și prin lăpădarea de sine, numai cuvintele sunt felurite. Cel ce vooeste dară să-i urmeze lui Hristos, să se lapede de sine, de acea iubire nedreaptă de sine care îl îndepărtează de Dumnezeu și de aproapele său, carea jertfește micilor ei plăceri binele de aproapele și iubirea lui Dumnezeu și mântuirea sufletului său.

Dumnezeu a răsădit în inima fiecărui om, ba a fiecărui vietăți iubirea de sine, omul însă, ca ființă creată după chipul și asemănarea lui Dumnezeu, trebuie să lăfrâneze acest bold al trupului prin iubirea lui Dumnezeu a deapropaelui. Cel prea iubitor de sine uită a se lapede pe făcătorul său, pe fratele său, nu cunoaște plăcerea de cât numai în trupul său, nu cunoaște îndestularea decât numai în bunurile trecătoare. Cu muncă grea am câștigat ce am — zice — câștigi și altul, știu că nu-mi voi strica avutul cu ori și cine. M'am chinat până ce am învățat, învețe și altul, eu știu că nu-mi voi năcăji cu nimeni. „Sparge-voi — zice avutul! Evanghelie — sparge-voi grânarele mele și mai mari voi zidi și voi strânge întrânsele toate avuțiile mele și voi zice sufletului meu: „Suflete: ai multe bună strânse pe mulți ani, odihnește-te acum, mănâncă, și veselește-te“; iar tinărul avut din Evanghelie ce îi zice învățătorul: „Mergi de vinde avuția ta și te săracilor și vină după mine“, intristat se îndepărtează — de cât să se lipsească de avuțiile sale mai bine lăpădă de Hristos, de mântuirea sufletului său. Nu

odată trăesc — zice el desmierdat — acum să-mi împlinesc toate poftele inimei mele.

Da, astfel ne sfătuește iubirea de sine, astfel ne îndepărtează de graiurile blânde ale Mântuitorului. Da, căci așa ne grăește Fiul lui Dumnezeu: Ți-a dat Tatăl avere! primește în inima ta iubirea deaproapelui, nu lăsa pe cel lipsit să meargă nemiluit dela ușa ta, împărțește prisosul tău cu cel lipsit și Tatăl pe amândoi vă va sătura. Ți-a înfrumusețat Domnul calea vieții cu sănătate, noroc, îndestulare, darurile acestea să nu te orbească, caută să simțești cu fratele tău întristat, mângâie-l, sterge lacrimile celui ce plânge ca amândoi să vă bucurați de viața aceasta. Te-a înzestrat Tatăl cu minte ageră, înțelepciune, învață și sfătuește pe cel neînvațat, ca amândoi să câștigați împărăția lui D-zeu. Fiecare cuvânt, fiecare întâmplare din viața lui Hristos ne învață aceasta. „N'a venit fiul omului zice — ca să-i slugească ci ca să slugească el și să-și dea sufletul drept răscumpărare pentru mulți“.

Înțelege acum iubite creștine, ce înseamnă a te lăpăda de tine? A nu vâna tot mereu numai plăcerile și desmerdările tale, ci mai întâiu a împlini voia lui Dumnezeu și după aceasta a te îngriji de ale tale și ale deaproapelui tău. Așa ne învață fiul lui Dumnezeu prin cuvintele: „Nu caut voia mea, ci voia Tatălui, care m'a trimis“. Vrei deci să-l urmezi pe Hristos, lăpădate de iubirea de tine, înarmează-te cu iubirea lui Dumnezeu, nimicește poftele, patimile și pornirile trupului tău, desfă inima ta de avuțiile și plăcerile lumii cari toate te înstrăinează numai de Hristos.

Te-ai lăpădat de iubirea de tine? ai făcut numai un pas spre Hristos; ca să-i fi următor adevărat, ți mai trebuie ceva: cel ce va să urmeze lui Hristos, să iee crucea sa. Lăpădându-te de tine ți curățești inima de murdăria poftelor lumești, curățești numai lăcașul lui Hristos; ca să poți păstra în inima ta pe Mântuitorul tău însă, trebuie ca să ei crucea ta. Ce înțelege Hristos sub cruce, dacă nu prigonirile, asupririle și chinurile suferite de El până la înfricoșata moarte de pe cruce! A lua crucea lui Hristos de sigur ți-ar fi prea grea, creștine, de aceea nici nu zice mântuitorul să o iei pe umerii tăi, nu, nemărginita lui bunătate ți cere să iei crucea ta. Ori cât de dureroasă, ori cât de amară ți s'ar părea de multe ori crucea aceasta, oare o vei putea asemăna cu crucea sângeroasă purtată de Fiul lui Dumnezeu, cel fără păcat? Nu, Hristos nu te cheamă la bunuri lumești, căci împărăția lui nu este din lumea aceasta și precum ne zice și azi: „Ce ar folosi omului de ar câștiga lumea toată și-și va pierde sufletul său? Sau ce va da omul schimb pentru sufletul său?“ Da, la bunurile sufletești neasămănat mai mari ne chiamă Hristos, bunuri pe cari în viața aceasta trebuie să ni-le câștigăm prin lupte și suferințe amare. Nu ne promite trai molatic și desmierdat ci purtarea crucei noastre; lipsuri și ostenele, năcazuri și scârbe, ba de multe ori jertfe mai mari decât dela patriarhul Avram, jertfe cari adânc ne sfășie inima întristată. Da, aceasta este crucea noastră, aceste încercări cere Hristos dela noi să le purtăm cu încredere în bunătatea și dreptatea lui Dumnezeu, fără răsvrătire contra înțelepciunii lui. Așa ne grăește domnul prin Sf. Ev. Matei: „A da frate pe frate la moarte și părinte pe fiu, și se vor scula copii în contra părinților și veți fi urțiți de toți pentru numele meu“ însă „cel ce va să vină după mine, să-și iee crucea sa și să-mi urmeze mie“. Nu-ți pierde creștine încrederea în D-zeu ori cât de grele să fie năcazurile Tale, în mijlocul virtuții mai înfricoșat să-ți răsune în urechi cuvintele cerești: „Cel ce va răbda până în sfârșit, acela se va mântui“.

Ești cuprins de scârbe și năcazuri — adă-ți aminte de crucea suferințelor Mântuitorului tău. Ți-e grea sarcina sărăciei, a lipselor? El, Fiul lui Dumnezeu, prin care toate s'au făcut, care se putea adăposti în palate de marmoră, să putea învâli în purpară și în vison s'a născut, în peșteră și înfășurat în scutece în esle s'a culcat, după cum grăește însuși „fiul omului nu a avut unde să-și plece capul“. Te-au părăsit prietenii tăi increzuți? De Mântuitorul lumii s'a lăpădat Petru cel mai iubit învățacel; pe el însuși apostolul Iuda l-a răstignit pe crucea sângeroasă. Jertfești avuția, odihna și toată puterea ta pentru binele deaproapelui tău și oamenii nu-ți sunt recunoscători? Dar fiul lui Dumnezeu, căruia s'a dat toată stăpânirea în cer și pe pământ — vestește pretutindeni împărăția lui D-zeu, suferind foame și sete, conduce omenimea la izvorul nesecat al binefacerilor sale și care i-a fost recunoștința? A fost judecat ca un călcător de lege, ca un hulitor de D-zeu. Ai ajutat poate pe cel sărac și neputincios, ai învățat pe cel nepricelnic și acum ți răsplătește binele cu rău? Nu desnădăjdui, caută la Mântuitorul tău. El, cel nevinovat suferă batjocuri, lovituri, scuipări și chinuri de moarte dela aceia, pe ai căror fii și fice, părinți și frați, i-a mântuit de dureri necurate, din morți i-a înviat. Cum vei putea asemăna nedreptățile și scârbele vieții tale cu cele ale lui Hristos, de cari soarele s'a întunecat, pământul s'a cutremurat și catapeteasma bisericii s'a despăcat? Și ce răspunde mielul lui Dumnezeu chinuitorilor săi? Să răpește și el de patimă, cere blăstămul lui Dumnezeu asupra celor nelegiuți, cum faci tu creștine? Nu, cu încredere în bunătatea lui Dumnezeu se roagă: „Părinte iartă-le lor, că nu știu ce fac!“

* * *

Așa creștine, așa a purtat Hristos crucea sa cea dureroasă, așa poartă și tu crucea ta cu mult mai ușoară, ori care să-ți fie starea și împrejurările tale de viață. Caută la sf. Apostoli, cari nu s'au înspăimântat de crucea pusă pe umerii lor, au înaintat cu bărbăție prin toate chinurile, privind numai la chipul sângeros al D-lui și Mântuitorului nostru. Sf. Apostol Petru în preajma morții sale înfricoșate nu a plâns, nu a blăstămat pe nimeni, unica lui dorință a fost ca să fie răstignit cu fața îndreptată spre cer, spre lăcașul fericirii vecinice. Gândește-te la casa strălucită a mucenicilor, cari cu sângele inimei lor au pecelluit nădejdea noastră în o viață viitoare, cerească, pururea senină și fericită și acum, când nimeni nu te răstignește pe crucea suferințelor pentru Hristos, ia asupra tă crucea înfrânării, a lăpădării de tine, fii vrednic moștean al împărăției celei cerești. În vreme de grea încercare, în mijlocul suferințelor tale crucea D-lui să strălucească înaintea ta, — gândește-te la înfricoșatele suferințe ale lui Hristos cel fără de păcat și aducându-ți aminte de sumedenia păcatelor tale, cât de neînsemnate ți se vor părea neajunsurile tale! Primește-le ca îndemn spre pocăință, ca mijloc de curățire, ușurează-ți sufletul de sarcina grea a păcatelor prin sf. mărturisire și astupă izvorul relelor, înfrânând iubirea nedreaptă către poftele și desmierdările tale trupesti.

Pătruns de cugetările aceste sărută cinstita cruce așezată în mijlocul bisericii spre mântuirea tuturor, cari lăpădându-se de sine își iau crucea, li urmează și rostește împreună cu întreaga biserică a mântuitorului nostru imnul umilit: „Crucii Tale ne închinăm Stăpâne și sfântă învierea Ta o lăudăm și o mărim“. Amin.

A. Ghilezan,
stud. în teologie.

Interpelația deputatului prof. C. Popovici.

Raporturile externe de drept ale bisericii ort. din Bucovina, nefiind încă regulate nici până acum, deputatul prof. C. Popovici a înaintat în parlamentul din Viena în privința aceasta următoarea interpelație:

De mai mult de jumătate de secol durează năzuințele bisericii gr.-orientale din Bucovina privitoare la autonomie.

Regularea și ordinarea politică a raporturilor juridice ale acestei biserici se bazează până astăzi pe planul regulativ, emis cu decretul conziliului aulic de rășboi din 29 Aprilie 1876 Nr. 2484, care formează unicul fundament legal.

Această operă legislativă, care deja atunci, când a fost emisă, n'a fost inspirată de dispozițiunile canonice și instituțiunile tradiționale ale bisericii ort.-orient., nu mai corespunde concepțiunii actuale asupra raportului între stat și biserică.

Acest plan regulativ e un product al sistemului de drept canonic aprobat de stat, indecomun dominant în jumătatea a doua a sec. XVIII, cunoscut în Austria sub numirea de „Iosefinism“, a cărui particularitate a constat în restrângerea vieții independente a bisericii și în subordonarea ei pentru promovarea scopurilor statului.

Dispozițiunile acestui plan regulativ sunt în cea mai mare parte anticvate și nu mai pot fi aplicate.

Nesiguranța juridică ce se naște de aici îi cauzează adese și administrației politice a cultelor greutăți considerabile.

E explicabil deci, că în acel timp, când a început în Europa întreagă o dezvoltare istorică mare, care a dus pe terenul politic la revoluțiunea anului 1848 și a zguduie pe terenul bisericesc învățăturile canoniștilor iosefiniști asupra raportului între stat și biserică, a început și biserică gr.-orientală din Bucovina ca să tindă la emancipare de sub tutela statului.

Iar când a fost proclamat prin legea din 2 Decembrie 1867, F. I. i Nr. 142 principiul libertății bisericești și i-s'a garantat fie-cărei biserici recunoscute de lege, regularea proprie a afacerilor interne și posesiunea averii, atunci a devenit și la membrii bisericești gr.-or. din Bucovina și mai ardentă dorința, ca cuvintele pline de speranțe ale legii fundamentale de stat să se împlinescă și cu privire la astă biserică cum s'a făcut aceasta la celelalte biserici din monarhie.

Neumărate sunt petițiunile, memorandele și rezoluțiunile, cari au fost adresate dela 1848 încoace până în timpul cel mai recent de membrii bisericești ort.-or. și de reprezentanții lor în corpurile reprezentative către administrația politică a cultelor.

Fără de a intra în detalii, voim să amintim numai, că toate aceste năzuinți au tins mai ales la acordarea unui congres bisericesc și elementul lor la guvernarea bisericești, mai ales la ocuparea scaunului arhiepiscop și administrarea averii bisericești.

Îndreptățirea principală a postulatelor privitoare la congres a fost recunoscută și de autoritatea politică. Fazele singurite ale dezvoltării acestei întrebări îi sunt cunoscute guvernului c. r.

De aceea se observă numai atâtă, că în urma rezoluțiunii prea înalte a fost publicat în foaia legilor pentru Bucovina din 7 Sept. 1871 Nr. 12 regulamentul alegerilor pentru congres și că în intervale mai lungi a și urmat convocarea congresului.

După ultima închidere a congresului din 1891 a urmat o stagnațiune în astă afacere, și ne putem pune

cu tot dreptul întrebarea, de n'a abandonat guvernul în mod definitiv încercările, de-a introduce ca organ al bisericii ortodoxe din Bucovina pentru apărarea autonomiei ce-i compete, un congres bisericesc, la care să participe și elementul laic, și de poate fi privit acest congres încă ca existent,

Această stare e de tot regretabilă din punctul de vedere al bisericii ortodoxe din Bucovina, mai ales de un șir de ani, în special dela opozițiunea partidului rutean tiner dela 1890 încoace, au devenit stările din biserică ort. orient. din Bucovina de tot critice.

Pecând mai înainte era recunoscut caracterul unitar istoric al arhidiecezei din Bucovina de toți membrii bisericești fără privire la naționalitate, tinde acum populațiunea ruteană reprezentată prin partidul rutean tiner la divizarea diecezei și la introducerea unui dualism român-rutean, luat fiind acest postulat în programul partidului rutean-tiner.

Lipsind un congres bisericesc, în care ar putea pogoluțiunea gr.-orient. ca să aducă la expresie gravaminele și dorințele ei pe terenul bisericesc, se manifestă aspirațiunile tuturor elementelor, cari nu sunt mulțămite cu stările actuale din biserică gr.-orient. în alt mod, ele apucă calea agitațiunii.

Această agitațiune dezvoltată adese cu multă pasiune, e fără îndoială o aparițiune regretabilă, căci ea subminează și zguduie credința și spiritul religios al păturilor celor largi ale populațiunii.

Ea se îndreaptă în prima linie contra autorității supreme bisericești, a consistorului gr.-orient. și a organelor acestuia, apoi și contra acelei părți a preoției ort.-orient. care nu aparține partidului rutean-tiner.

Îndreptățirea gravaminelor celor multe aduse la expresie, nu voim s'o cercetăm aici.

Dacă și pot fi în cazuri singurite unele stări nemulțămitoare, ceea ce provine în fiecare corporațiune și oficiu, apoi totuși nu greșim, dacă aducem în legătură un număr mare din aceste gravamine cu altă agitație și o privim ca mijloc spre ajungerea scopurilor mai depărtate cu privire la schimbarea organizațiunii și constituțiunii bisericești.

Fapt e, că timpul cel mai recent a ținut nu numai administrația politică a cultelor ci și autoritatea bisericească în mod preventiv cont de dorințele credincioșilor săteni.

Că aceste atacuri în contra forului bisericesc trebuie privite în mare parte ca mijloace pentru promovarea scopurilor amintite, rezultă acuma din asta, că partea cea mai mare a administrației statului, ale cărei hotărâri sunt în ultima linie decizive.

Un inconvenient deosebit al acestor stări triste zace în aceasta, că ocuparea posturilor mai înalte bisericești, care se acoardă de Măiestatea Sa la propunerea administrației cultului și a arhiepiscopului, în timpină cele mai mari greutăți și dau adese anză în nemulțămiri între populațiunea gr. orientală.

La aceste ocupări exercită adecă reprezentanții politici ai coreligionarilor gr. orient. o astfel de influență, că ridică astfel de ocupări la chestii de partid.

Dacă în cazuri speciale nu corespund propunerii arhiepiscopului intențiunilor unui partid politic care decizător asupra hotărârilor guvernelor, atunci se naște din aceasta incongruență cele mai mari nemulțămiri care ușor pot tulbura buna înțelegere atât de dori între autoritățile statului și cele bisericești.

Astfel a devenit vacant înainte de timp mai întâi delungat prin numirea actualului arhiepiscopesc și ulterior postul unui vicar general (arhimandrit consistorial).

Din posturile sistemizate de cozilieri consistoriali sunt două și adecă un post de consilier și postul de protopap catedral, care are loc și vot în consistor, de un timp îndelungat neocupate.

Propunerile de ocupare ale arhiepiscopului pentru toate aceste posturi stau de ani la guvernul c. r. din Cernăuț, nu pot să fie însă prezentate din cauza pertractărilor la infinit cu partidele politice.

Această trăgănare nu aduce bisericii nici un folos și nici nu poate promova o administrare satisfăcătoare în biserică și ridică vaza ei la populațiune.

Dacă privim aceste stări din ori și care punct de vedere, stă afară de toată îndoiala, că pozițiunea bisericii gr. orient. din Bucovina a devenit insuportabilă, și că astfel s'au tulburat mai ales relațiunile între poporul român și cel rutean.

Sub astfel de referințe începe a rezuna acuma și în tabera română glasul desbinării Românilor de Ruteni pe terenul bisericesc.

În timpul din urmă a declarat conducătorul partidului român liberal și președintele majorității unirii liberale din dieta țării, deputatul dietal Dr. Aurel cav. de Onciul, într'o serie de articole apărute în ziarul „Bukowinaer Post“ din Cernăuț, că va prezenta în dietă un proiect de lege, relativ la regularea raporturilor juridice în biserică gr. orient. din Bucovina și instituirea unui congres bisericesc.

În considerarea acestei manifestări, de care ați fost Excelența Voastră informat prin interpelația din parlament a deputatului Pihuliak în ședința a 299 din aceasta sesiune în 7 Februarie 1905, precum și în considerarea faptului, că chestiunea bisericească va fi desfășurată probabil chiar în sesiunea proximă din dieta bucovineană, a devenit aceasta chestiune actuală și-i de mare importanță nu numai pentru subsemnații, ci și întreaga populațiune gr. orient. din Bucovina, de a cunoaște punctul de vedere care-l are a. r. administrația a cultului în chestiunea organizării bisericii gr. orient. din Bucovina.

Subsemnații își permit deci a vă pune Excelenței Voastre următoarele întrebări:

1. Sunteți Excelența Voastră dispus a exoperă la Măjestatea Sa c. r. apostolică convocarea congresului bisericesc pentru Bucovina, care-i incuviințat acuma de Măiestatea Sa și s'a adunat de multe ori în scopul regulării definitive a chestiunilor organizatorice ale acestei bisericii?

2. Sunteți Excelența Voastră dispus de a ordona prezentarea cât mai grabnică a propunerilor arhiepiscopului și mitropolitului, relative la ocuparea postului unui vicar general, unui protopop catedral și a postului unui consilier consistorial vacant eventual a unuia ce ar deveni vacant la consistorul din Cernăuț, care propuneri zac la guvernul c. r. din Bucovina, și a exoperă ocuparea tuturor acestor posturi?

Această interpelație a fost scrisă de deputații: Popovici, Hormuzaki, Lupul, Dr. Bartoli, Mazorana, Dr. Verzegnassi, Zambosi, Dr. Bennati, Scaramanga, Malfati, Dr. Antoneli, Mauroner, Lenassi, Polesini.

(Candela).

Convocare.

În urma ordinului Ven. Consistor Nr. 895/1905 de nou convocare sinodul ppresbiteral al tractului Șiria în ședință pe ziua de Joi a 5-a săptămână în s. post, adecă: pe 31 Martie — 13 Aprilie a. e. 10 oare a. m. în localul îndatinat, având a pertracta obiectele deja enumerate în convocătorul prim:

Membrii mireni, cari vor lipsi, vor fi șterși din listă și se vor alege alții în locul lor, iar preoții absenți vor fi luați în disciplinar.

Șiria, la 12/25 Martie 1905.

Traian Terebenț
adm. ppresb.

AVIZ.

A apărut și se află de vânzare în edițiunea tipografiei noastre:

„Istorieare Biblice“

II carte de religiuine pentru școalele populare, de cunoscutul profesor din Caransebeș: Dr. Petru Barbu, aprobată de Ven. Consistorii gr.-or. române din Arad, Caransebeș și Oradea-Mare. Edițiunea V. Prețul 30 fleri.

Avizăm prin aceasta pe domnii învățători, că prețul acestei cărți școlare s'a pus 60 fl. greșit în loc de 30 fl. Cartea e gata și se poate comanda dela administrațiunea tipografiei noastre. Atât cuprinsul bogat dintrânsa și neapărat folositor pentru școalele noastre populare-confesionale, cât și ca executare tehnică e de laudă și o recomandăm cu toată căldura școalelor noastre profesionale.

AVIZ

La administrațiunea tipografiei diecezane din Arad se află spre vânzare „Tălcuiala evangheliilor“ de fericitul Loga tipărite cu litere cirile în Buda la anul 1835. Prețul de exemplar 2 cor.

CRONICA.

„Victoria“, institut de credit și economii în Arad, a lansat următorul: „Circular către domnii acționari! Cu provocare la publicațiunea noastră de dato 24 Martie st. n. 1905 relativă la noua emisiune de acții, în sensul acestei publicațiuni și pe baza §-lui 7 din statutele institutului, prin prezentul circular avem onoare a rugă pe toți domnii vechi acționari, să binevoiască a se declara asupra dreptului lor de preferință la subscriere. Drept de preferință la acțiunile noi pot avea numai acei acționari, cari sunt introduși ca atari în registrele institutului și sunt totodată în posesiunea acțiunilor vechi. Declarațiunea de opțiune să se facă pe formularul adnexat și să ni-se trimită dinpreună cu acțiunile vechi și prima rată din preț, negreșit până la termenul preluat de 15 Maiu st. n. 1905. Arad, la 24 Martie st. n. 1905. Direcțiunea institutului“.

Secțiunea literară a „Asociațiunei“ a ținut Luni ședință la Brașov, în care s'a luat la dezbateră planul expozițiunei, ce se va aranja la Sibiu cu ocaziunea inaugurării Muzeului național. Planul a fost complectat cu mai multe puncte interesente și importante din punct de vedere artistic românesc. Secțiunea literară a „Astrei“ a mai decis să recomande călduros ajutoarea dlui Dr. Iosif Popoviciu cu suma de 2000 cor. pentru a oferi prețiosul său concurs la înființarea unui muzeu al limbei române în „Casa națională“. Tot odată s'a luat hotărârea, ca secțiunea literară a „Astrei“ să roage pe dl Dr. Sextil Pușcariu a ținea la adunarea generală a „Astrei“ un discurs comemorativ din incidentul aniversării de 100 ani dela nașterea celui

mai mare filolog ardelean, Timoteiu Cipariu, fost president al Asociațiunii.

Academia română ș'a început, la București, sesiunea generală. De față a fost și principele moștenitor, A. S. R. Ferdinand. Dl. president I. Kalideru a deschis sesiunea prin un discurs ocazional și apoi a prezentat programul lucrărilor acestei sesiuni. Dl. secretar general D. Sturza a citit raportul despre activitatea Academiei în anul 1904—05. Dl. D. Onciul a făcut o comunicare, cu subiect din istoria Moldovei.

Mulțămită publică. Comitetul parohial din Seceani, aduce și pe aceasta cale cea mai călduroasă mulțămită prim-epitropului bis. Ioan Raini, care din îndemn creștinesc și din iubire către lui Dumnezeu, a donat s. bisericii $\frac{1}{2}$ sesiune pământ în valoare de 6000 coroane.

Aceasta faptă nobilă nu are trebuință de laude, căci ea se laudă prin sine însăși; bunul Dumnezeu să-i răsplătească fapta sa cu darurile sale bogate și să-i dăruiască sănătate și viață îndelungată, ca să mai poată aduce jertfe spre lauda numelui lui Dumnezeu.

Comitetul parohial.

În atențiunea învățătorilor români.

Școala română este instituțiunea cea mai espusă valorilor contimporane. Ea are să-și elupte adevărata valoare prin muncă cinstită; și precum economul bun, pentru a ajunge la o stare bună, își chivernisește averea cu o împărțire rațională, așa și învățătorul pentru a delătura norii cei viforoși ce par a amenința școala română și prin trânta relicvia cea mai sfântă moștenită dela străbunii noștri, are să-și facă o împărțire bună, rațională, a materialului de propunere. Aceasta greutate, ce întimpină învățătorul și școala română azi, se va elimina, dacă învățătorul român va aprecia și va da importanță meritată unei lucrări elaborate pe baza noului plan de învățământ, aprobat de Ven. Congres național bisericesc, al bisericii noastre.

Aceasta lucrare e datorită învățătorului din Arad **Ioan Vancu** și poartă titlul: „**Exercițiile intuitive în limba română și maghiară**“.

În urma recensurii corpului profesoral al Seminarului nostru, Venerabilul Consistor, în ședința senatului școlar ținută la 10/23 Feb. prin decisul Nr. 419 a încredințat această lucrare cu aprobarea sa.

Recomandăm cu căldură învățătorilor acest manual ajutător ca carte și pentru elevi. Se poate procura dela „**Tipografia diecesană**“ din Arad. Prețul 50 fileri peste 10 esemplare 10%^o rabat.

Posta Redacției.

„Despre fondul preotesc?” Redactarea prea primitivă, tonul neobicinuit pentru revista noastră: Nu se poate publica.

Concurse.

Pentru îndeplinirea parohiei de cl. III. din **Chiraleu**, protoprezbiteratul Orășii-mari, devenită vacantă prin moartea parohului Ioan Papp, să scrie concurs cu termen de alegere pe **1/14 Maiu 1905**.

Emolumentele sunt: 1. Cortel cu 2 chilii, edificiile laterale de lipsă și grădină. 2. Pământ arător și fâneață, 20 jug., competiția de pășune 5 jug, precum și folosirea cimiterului vechiu. 3. Dela 80 case competiția de bir preotesc câte o măsură de bucate, parte grâu de pâne, parte cucuruz, sau în bani 2 cor. 50 fil.

4. Venitele stolare după uzul vechiu. 5. Intregirea dotațiunei preoțești din vistieria statului, pentru preoții fără 8 clase 530 cor. 98 fil., care toate la olaltă dau un venit de peste 800 coroane.

Contribuțiunea erarială după pământurile parohiale o va solvi preotul alegând.

Văduva răposatului preot Ioan Papp, beneficiază jumătate din toate venitele parohiei, până în 21 Nov. (4 Dec.) 905.

Alegândul preot are să catechizeze la școala cotidiană și de repetiție din parohie, fără privire la caracterul aceleia și fără a aștepta vre-o remunerațiune dela comuna bisericească ori dela dieceza.

Recurenții sunt poștiți ca recursurile instruite cu documentele prescise, adresate comitetului par. din Chiraleu, să le aștearnă oficiului protopopesc din Oradea-mare până în 28 Aprilie (11 Maiu) 1905, având a-se prezenta în s-ta biserică din Chiraleu, spre a-și arăta desteritatea în cele rituale și oratorie.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: **Toma Păcală**, protopop.

—□—

1-3

La concursul prim neprezentându-se nici un recurent, prin aceasta se escrie nou concurs pentru parohia vacantă din **Mănerău**, în tractul protopresbiteral al Jenopolei (B.-Jenö) cu durată **de 30 zile** dela prima publicare în foaia oficială.

Cu de astă dată venitele se augmentează cu birul parohial și deci venitele încopciate cu această parohie sunt: 1. 16 jugere pământ arător cu dreptul de pășunat, 2. cvartir liber cu grădină de 800□, 3. stolele îndatinate, 4. Intregirea dela stat (pentru preotul răposat, fără 8 clase, a fost stabilită în 547 cor. 8 filii), 5) birul parohial: dela parohieni cu 8 jugăre măsură, dela cei cu 4 jugăre $\frac{1}{2}$ măsură cucuruz sfârșit, iar cei fără pământ să facă o zi de lucru pe an.

Recurenții sunt poștiți sub durata concursului să se prezenta vre-odată în biserică din loc spre a se face cunoscuți alegătorilor și a-și subșterne recursurile pe calea P. On. oficiu protopresbiteral.

Mănerău, din ședința comitetului parohial ținută la 1/25 Martie 1905.

Comitetul parohial.

Cu stirea mea: **Constantin Gurban**, ppresbiter.

—□—

2-3

În urma disunerii Venerabilului Consistor diecesan — se escrie concurs nou pe vacanta parohie din **Zărand** în tractul ppresbiteral al Ienopolei — cu durată **de 30 de zile** dela prima publicare. La concurs se admit și recurenți cu ecalificațiune pentru parohii de clasa a doua. Venitele parohiei sunt: 1) folosirea a unei sesiuni pământ, 2) 800 coroane bană gata din cassa cultuală solvinde în rate treilunare cu rescumpărare de bir și de stole reduse, 3) Intregirea stabilită dela înaltul guvern, 4) un intravilan parohial cari toate la olaltă ating suma de 1600 coroane

Recurenții și vor subșterne recursurile pe calea P. On. oficiu ppresbiteral din Ienopolea (B.-Ienö) și să se prezenta vre-odată sub durata concursului la ș. biserică spre a se arăta poporului

Zărand, din ședința comitetului parohial ținută la 1/14 Martie 1905.

Aureliu Iancu
președinte

George Rufu
notar.

Cu știrea mea: **Constantin Gurban** ppresbiter

—□—

3-